

Afdeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurvereniging

Slakkenaaskever

Slakkenaaskever, een bruin naar zwart kleurend imago

Uitgewerkt door Willemein, lid Team Insecten Natuurlijk Delfland
foto's van Willemein

Nederlandse naam: Slakkenaaskever

Latijnse naam: *Phosphuga atrata* (Linnaeus, 1758)

Orde, onderorde familie: Coleoptera (kevers), familie Silphidae (Aaskevers) geslacht Phosphuga.

De slakkenaaskever (*Phosphuga atrata*) is een kever uit de familie aaskevers (Silphidae). De wetenschappelijke naam van de soort werd in 1758 als *Silpha atrata* gepubliceerd door Carl Linnaeus. Het is de enige in Nederland voorkomende soort van het geslacht *Phosphuga*.

Biotoop: Ze komen vaak voor op vochtige plaatsen, bijvoorbeeld onder (rottende) bladeren, losse boombast, in mos en onder (zover aanwezig) rotsen, dan wel in rotsspleten. In elke biotoop waar zijn voedsel (huisjesslakken) aanwezig is.

Verspreiding over de aarde:

De dieren zijn zeer wijdverbreid in Europa en Azië.

Kaartje waar zij wereld wijd voorkomen: <https://www.gbif.org/species/4448439>

Het is een in Nederland zeer algemeen voorkomende soort, met name in bosachtig terrein.

Een verspreidingskaart van Nederland : <https://www.verspreidingsatlas.nl/9902091>

Voedsel: De kever eet voornamelijk huisjesslakken.

Een Finse site vermeldt: Hij jaagt op in ieder geval Spaanse slakken (*Arion vulgaris*), naaktslakken (*Deroceras invadens*) en kustslakken (*Deroceras laeve*).

Een Tsjechische bron vermeldt dat de kever jaagt op dode slakken of regenwormen, van wier lichamen ze zich voeden. Wanneer er echter een gebrek aan voedsel is, worden ook levende weekdieren aangevallen.

Ei:

Ik heb geen foto of beschrijving van een ei kunnen vinden.

Nimf/larve:

De larven zijn zwart en hebben een afgeplatte cilindrische vorm. Ook zij voeden zich met slakken, zowel naaktslakken als op huisjesslakken.

Foto's larve: https://waarneming.nl/species/7767/photos/?date_after=1990-10-28&date_before=2024-10-27&country_division=&search=&likes=&advanced=on&user=&location=&sex=&month=&is_validated=on&type=&license=&life_stage=LARVA_NYMPH&activity=&method=

Op 1 van de foto's zie je een larve op een naaktslak.

Popstadium:

Ze verpoppen zich in de grond.

imago, waarbij duidelijk te zien is dat de dekschilden niet met elkaar vergroeid zijn.

Imago(volwassen stadium):

De kever is 10-17 mm lang, diep zwart of bruin, glanzend en onbehaard. Bruine vorm is niet te verwarren met andere kevers.

Jongere exemplaren zijn bruin, maar er is ook een lichtbruine vorm (v. *pedemontana*). De dekschilden hebben opstaande ribben in de lengterichting, met daartussen een patroon van puntjes. De rand van de dekschilden is licht naar boven gebogen. De kop is langwerpig en steekt duidelijk af van de rest van het lichaam. De elfledige antennes zijn half zo lang als het lichaam, draadvormig en aan het einde iets verdikt. De laatste drie ledematen zijn fijn behaard. Ze kunnen zich zeer plat maken en kunnen zich daardoor goed schuil houden in spleten of tussen boomschors. Je kan ze het hele jaar door aantreffen, maar ze worden minder in de zomer aangetroffen. Wellicht komt dat, omdat hun prooi, slakken, minder actief zijn in droge zomers.

Een zwarte imago, op het schild is duidelijk zowel de ribben als de puntjes te zien.

Levenswijze

De insecten hebben een verborgen manier van leven. Ze zijn 's nachts actief. Door hun afgeplatte lichaam kunnen ze in nauwe spleten kruipen. De dieren jagen op slakken op de grond. Met hun smalle, uitstekende kop kunnen ze het slakkenhuis binnendringen als de slak zich heeft teruggetrokken om deze met een giftige beet te kunnen doden.

Op een Engelse site wordt niet gesproken over een giftige beet, maar wordt gesproken over

een spijsverteringsvloeistof, waarmee ze de slakken te lijf gaan.

Een Hongaarse bron vermeldt: Hij verwondt zijn slachtoffers met zijn “kauwers” aan de voorkant van zijn langwerpige kop, injecteert spijsverteringssap in hen en zuigt vervolgens hun vloeibaar gemaakte inwendige organen op. (Wat met “kauwers” wordt bedoeld is mij niet duidelijk geworden, aangezien ik de originele Hongaarse tekst niet kan lezen.)

Wanneer de kevers worden bedreigd, scheiden ze een geelachtige vloeistof af en trekken hun kop terug onder het halsschild. Een andere bron vermeldt dat de kever bij gevaar een zwartachtige, stinkende afscheiding uit. Ik heb het nog niet uitgeprobeerd, dus kan niet uit eigen waarneming spreken, welke kleur vloeistof er wordt uitgescheiden.

Een bron vermeldt dat de kever zich niet alleen met levende slakken voedt, maar ook met insecten, regenwormen en aas.

Volgens de een site kunnen de volwassen kevers niet vliegen en hebben ze geen vliegspieren. Echter op de site: <https://www.inaturalist.org/taxa/362281-Phosphuga-atrata> staat een foto van een imago met vleugels, maar dat zegt uiteraard niets over het hebben van vliegspieren.

Het wel of niet kunnen vliegen, heeft invloed op hun mogelijkheid om zich te kunnen verspreiden en heeft ook invloed op het vinden van een prooi.

Overigens heeft de slakkenaaskever heel veel gemeen qua leefwijze met de in ons land alleen in Zuid Limburg voorkomende Ablattaria Laevigata, die er anders uit ziet.

Op de sites:

https://www.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/app/views/species/nsr_taxon.php?id=152247&cat=CTAB_MEDIA en <https://vroegevogels.bnnvara.nl/community/fotos/geleedpotigen/de-slakkenaaskever/315945> staan foto's waarbij de kever met zijn kop in een slakkenhuis zit.

Een foto waarop imago zich te goeddoet aan naaktslak vindt u op <https://waarneming.nl/observation/332227726/>

Foto van volwassen kever met 1 bruin en 1 zwartschild vindt u op <https://waarneming.nl/species/7767/>

Voortplanting:

De imago's leven lang en planten zich gedurende vele jaren voort.

Overwinteren:

Ze overwinteren als imago, soms massaal, onder boomschors. Een Finse site vermeldt dat zij zich ook onder de grond en rotsen overwinteren.

Niet verwarren met:

De zwarte vorm kan worden verward met Silpha -soorten. De slakkenaaskever heeft een smallere kop en de ruimtes tussen de ribben op de dekschilden zijn duidelijk gerimpeld. Deze zijn bij de Silpha -soorten alleen bestippeld.

Mijn ervaring:

Ik was niet bekend met het bestaan van de slakkenaaskever, tot ik ze in december 2023 aantrof onder de los zittende schors van een dode boom. Aangezien ik geen fan ben van naaktslakken en segrijnslakken wegens hun vraatzucht in mijn tuin, heb ik mij verdiept in de leefwijze van de slakkenaaskevers.

Wat u kunt doen:

Als u geen fan van slakken bent en ze op een biologische manier wil bestrijden, dan is het een optie om te zorgen dat slakkenaaskevers in uw tuin een plekje kunnen vinden waar zij zich overdag en in de winter kunnen verschuilen en strooi geen slakkenkorrels in de tuin.

Bronnen:

Boeken: Veldgids Kevers van Europa door Vincent Albouy en Dennis Richard.
Websites: waarneming.nl, wikipedia.org (Nederlands+Engels+Hongaars, Frans en Fins),
verspreidingsatlas.nl, inaturalist.org, wildlifetrusts.org, gbif.org, wikimedia.org, chovzvirat.cz,
nederlandsesoorten.nl, vroegevogels.bnnvara.nl